ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

OILALARDA UCHRAYDIGAN IJTIMOIY-PSIXOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK SHART-SHAROITLARI

Mamatkarimova Fotimaxon Abduvoxobovna
Andijon davlat pedagogka instituti
Qirg‘iz tili ta’limi kafedrasi assistent o’qituvchisi
fatimamamatkarimova81@gmail.com
998 94-267-87-65
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20350721

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi zamon oilalarida yuzaga kelayotgan asosiy ijtimoiy-psixologik muammolar, ularning shaxs rivojiga salbiy ta’siri hamda bu muammolarni bartaraf etish yo‘llari pedagogik va psixologik nuqtai nazardan tahlil etilgan. Xususan, oila a’zolari o‘rtasidagi muloqot yetishmovchiligi, raqamli asrning salbiy ta’siri, ajralishlar ko‘payishi va iqtisodiy bosim kabi omillar tahlil qilinadi. Muammolarning oldini olishda maktab-oila hamkorligi, psixologik maslahat markazlari, milliy qadriyatlarni singdirish va ijtimoiy shart-sharoitlarni yaxshilash zarurligi asoslab berilgan.
Kalit so'zlar: Zamonaviy oila, Ijtimoiy-psixologik muammolar, oila a’zolari o‘rtasidagi muloqot, ajralishlar,raqamli asr ta’siri, farzand tarbiyasi,pedagogik yondashuv, psixologik xizmatlar milliy va ma’naviy qadriyatlar,ota-ona va maktab hamkorligi,ruhiy salomatlik.

Аннотация: В данной статье рассматриваются основные социально-психологические проблемы, возникающие в современных семьях, а также анализируются пути их преодоления с педагогической и психологической точек зрения. Рассматриваются такие проблемы, как дефицит общения между членами семьи, негативное влияние цифровых технологий, рост числа разводов и экономическое давление. Особое внимание уделяется укреплению сотрудничества между школой и семьей, развитию психологических консультационных служб, воспитанию национальных ценностей и улучшению социальных условий.
Ключевые слова: современная семья, социально-психологические проблемы, общение между членами семьи, разводы, влияние цифровой эпохи, воспитание детей, педагогический подход, психологические услуги, национальные и духовные ценности, сотрудничество родителей и школы, психическое здоровье.

Annotation:This article explores the major socio-psychological problems observed in modern families and analyzes ways to overcome them through pedagogical and psychological approaches. Issues such as lack of communication between family members, the negative impact of digital technologies, increasing divorce rates, and economic pressure are examined. The paper emphasizes the importance of strengthening school-family cooperation, expanding psychological counseling services, instilling national values, and improving social conditions.
Key words: modern family, social and psychological problems, communication between family members, divorce, influence of the digital age, raising children, pedagogical approach, psychological services, national and spiritual values, cooperation between parents and school, mental health.

Zamonaviy oila jamiyatning asosiy tuzilmasi va poydevori sifatida katta ahamiyatga ega bo‘lib, uning salomatligi va barqarorligi jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy taraqqiyotiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Oila, avvalo, insonning shaxs sifatida shakllanishi va ruhiy salomatligining asosiy muhitidir. O‘ta murakkab va o‘zgaruvchan ijtimoiy sharoitda oilaning o‘ziga xos roli, ta’sirini yanada kuchaytirmoqda. Globalizatsiya jarayonlari, raqamli texnologiyalar va ijtimoiy hayotning boshqa o‘zgarishlari oilaning an’anaviy tuzilishini va uning ichki munosabatlarini qiyinlashtirmoqda. Hozirgi zamon oilasida duch kelinayotgan ijtimoiy-psixologik muammolar jamiyatdagi barqarorlikka salbiy ta’sir o‘tkazadi, shuningdek, bu muammolar oilaning maqsadga muvofiq ravishda faoliyat yuritishi va farzandlarni tarbiyalashdagi samarasini kamaytiradi.

Zamonaviy hayotda oilaviy munosabatlar o‘rtasidagi muloqotning susayishi eng muhim ijtimoiy-psixologik muammo sifatida ko‘rinadi. Raqamli texnologiyalar, ayniqsa internet va ijtimoiy tarmoqlar, oilada yuzaga kelgan muloqot bo‘shliqlarini yanada chuqurlashtirmoqda. O‘rta yoshdagi ota-onalar va yosh bolalar o‘rtasidagi muloqotning o‘zgarishi oila a’zolari o‘rtasidagi hissiy aloqalarni zaiflashtiradi va oiladagi farzandlarning ruhiy holatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, oilalarda hamkorlik va muloqotning susayishi farzandlar o‘rtasida depressiya, xavotir va ijtimoiy moslashish muammolarini kuchaytirgan. Oilaning ijtimoiy-psixologik ta’siri yoshlar orasida ijtimoiy izolyatsiya va o‘zini hurmat qilishning kamayishiga olib kelmoqda. Shu bilan birga, oilaviy munosabatlarning susayishi natijasida, ota-onalar o‘rtasida ham aloqalar zaiflashmoqda va ajralishlar soni ortib bormoqda. O‘zingizni o‘rganish va o‘zingizni himoya qilish istagi bir vaqtning o‘zida oilaviy nizolarga olib kelishi mumkin.

Oila muammolarining yana bir muhim omili bu ajralishlar va ularning oilaviy tuzilma va farzandlarning rivojiga ta’siridir. Hozirgi kunda ajralishlar sonining ortishi, oila a’zolari o‘rtasidagi muloqotning zaiflashishi va iqtisodiy muammolarni hal qilishdagi qiyinchiliklar ko‘plab oilalarni muammolarga olib kelmoqda. Ajralishning asosiy oqibatlaridan biri bu farzandlarning ruhiy salomatligining buzilishi hisoblanadi. Ajralish bolalarda psixologik muammolarni keltirib chiqaradi, ularning o‘zini o‘zi tushunish va shaxs sifatida shakllanish jarayonini kechiktiradi. Ajralish farzandlarda xavotirni kuchaytiradi, ularni o‘zining o‘zgalar bilan aloqalarini to‘g‘ri tashkil etishga qiyinchiliklarga duchor qiladi. Shuningdek, ajralishlar farzandlarning jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga ham to‘sqinlik qiladi, chunki ular oilaviy muammolarga bog‘liq bo‘lgan stress va ruhiy zo‘riqishlarni boshdan kechirishadi. Shu bois, oila muammolarining psixologik oqibatlarini bartaraf etish uchun samarali pedagogik yondashuvlar va psixologik yordam zarur.

Zamonaviy oilalarning pedagogik va psixologik muammolarini bartaraf etish uchun zamonaviy pedagogik va psixologik metodlar qo‘llanilishi lozim. Oilaviy muammolarni hal qilishda pedagogik yondashuvning ahamiyati beqiyosdir. Oila ichidagi tarbiya jarayoni faqat ota-onalar tomonidan amalga oshiriladigan oddiy vazifa emas. Pedagoglar, psixologlar va boshqa mutaxassislar oila ichidagi muammolarni aniqlash va hal etish jarayonida muhim rol o‘ynaydi. O‘quvchilar va ularning ota-onalari o‘rtasidagi hamkorlik, oila muammolarini hal etishda muvaffaqiyatli yondashuvlarni ta’minlaydi. Oilaviy muammolarni bartaraf etish uchun pedagogik xizmatlar va psixologik maslahat markazlari faoliyatini kengaytirish, o‘quvchilarning oilaviy psixologik holatini nazorat qilish muhimdir. Oila muammolarini hal etish uchun psixologik maslahatlar, individual terapiya va oilaviy terapiya kabi metodlar samarali natijalar berishi mumkin. Psixologik maslahatlar oiladagi o‘zaro tushunmovchiliklarni hal qilishda yordam beradi, ota-onalar va farzandlar o‘rtasidagi muloqotni yaxshilaydi, shuningdek, oila a’zolarining ruhiy salomatligini mustahkamlaydi.

Bundan tashqari, milliy qadriyatlar va an’analarni tiklash oila muammolarini bartaraf etishda muhim rol o‘ynaydi. Globalizatsiya jarayonlarida ba’zi milliy qadriyatlar va an’analar zaiflashib ketgan. Lekin o‘z milliy qadriyatlarimizni tiklash va ularga hurmat ko‘rsatish oilaviy munosabatlarni mustahkamlashga yordam beradi. Oila a’zolarining o‘zaro hurmatini, sevgi va qo‘llab-quvvatlashni ta’minlashda milliy qadriyatlarimizni shakllantirish zarur. Milliy qadriyatlar oiladagi muloqot va farzand tarbiyasining sifatini yaxshilashga yordam beradi, oilaning mustahkam bo‘lishiga ta’sir ko‘rsatadi.

Zamonaviy oila muammolarini hal etishda pedagogik yondashuvlardan tashqari, psixologik yordamning muhimligi ham ko‘zda tutilishi kerak. Oila muammolarini hal etishda, psixologik yordamning samarali metodlari bolalar va kattalar o‘rtasidagi hissiy aloqalarni tiklashga yordam beradi. Psixologik xizmatlar oilaning barcha a’zolariga, shu jumladan, farzandlar va ota-onalarga, o‘z muammolarini hal qilishda yordam beradi.

Oila o‘zining an’anaviy ahamiyatini saqlab qolayotgan bo‘lsa-da, uning ijtimoiy-psixologik muammolarini bartaraf etish uchun zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlarning ahamiyati kundan-kunga ortib bormoqda. Oila muammolarini hal etishning samarali usullarini ishlab chiqish, jamiyatning mustahkamligini ta’minlashga yordam beradi.

Zamonaviy oila, ayniqsa uning ijtimoiy-psixologik muammolari, ko‘plab omillar ta’sirida yuzaga keladi. Bugungi kunda oilalar o‘z ichida bir qancha muammolarni o‘zlashtirgan, jamiyatdagi ijtimoiy o‘zgarishlar, texnologik taraqqiyot va boshqa tashqi faktorlarga bog‘liq ravishda o‘zgarib bormoqda. Oila a’zolari o‘rtasidagi muloqotning susayishi, ota-onalar va bolalar o‘rtasidagi aloqalarning zaiflashishi

zamonaviy oilaning eng muhim muammolaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, oilaviy ajralishlar va ularning oilaviy muhitga ta'siri oila a'zolarining psixologik holatiga salbiy ta'sir ko‘rsatadi.

Oila muammolarining bartaraf etilishida pedagogik va psixologik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik yondashuvlar oiladagi tarbiya jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi, farzandlarning shaxsiyati shakllanishining to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilishida muhim rol o‘ynaydi. Bunda pedagogik yondashuvlarning samaradorligi oiladagi hissiy munosabatlar va farzandlar bilan muloqotning yaxshilanishiga olib keladi. Oila a'zolari o‘rtasida to‘g‘ri muloqot va psixologik yordam mavjud bo‘lsa, oila ichidagi muammolarni tez va samarali hal qilish mumkin. Pedagogik yondashuvlar ota-onalar va farzandlar o‘rtasidagi muloqotni yaxshilash, ularni bir-biriga nisbatan tushunish va qo‘llab-quvvatlashga yordam beradi.

Oila ichidagi ijtimoiy-psixologik muammolarni bartaraf etish uchun zamonaviy pedagogik uslublar va psixologik yondashuvlarni qo‘llash zarur. O‘quvchilarni va ularning ota-onalarini tarbiyalash, oilaviy psixologik yordamni ta'minlash va oilaviy terapiya o‘quvchilarning ruhiy salomatligini yaxshilashda muhim vositalardan hisoblanadi. Psixologik yordam oilaning barcha a'zolariga, shu jumladan, farzandlar va ota-onalarga, o‘z muammolarini hal qilishda yordam beradi. Shunday qilib, pedagogik yondashuvlar va psixologik yordam oilaning mustahkamligini ta'minlashga yordam beradi, oila ichidagi ijtimoiy-psixologik muammolarni bartaraf etishda samarali usulga aylanishi mumkin.

Oilaviy muammolarni bartaraf etish jarayonida o‘zaro hurmat va sevgining ta'minlanishi muhim ahamiyatga ega. Oila ichidagi muloqot va tushunmovchiliklarni hal qilishda, eng avvalo, oilaviy qadriyatlarni tiklash zarur. Milliy qadriyatlar va an'analar oila a'zolarini birlashtiradi, ularning o‘zaro muloqotini yaxshilaydi va oilaning mustahkamligini ta'minlaydi. O‘quvchilarni oilaviy tarbiyaning an'anaviy usullariga o‘rgatish, ularning shaxsiyatini shakllantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Bu, o‘z navbatida, farzandlarning jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga yordam beradi, ularni ko‘proq muvaffaqiyatli va baxtli qiladigan oilaviy muhitni yaratadi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar oilaviy muammolarni bartaraf etishda samarasiz bo‘lishi mumkin, agar ular amaliyotga kiritilsa va barcha oila a'zolarining ruhiy salomatligi va ehtiyojlari hisobga olinmasa. Oila a'zolariga ko‘rsatilgan psixologik yordam, oiladagi har bir shaxsning o‘z muammolarini tushunishiga, ularga samarali yechimlar topishga yordam beradi. Oilaviy terapiya va individual psixologik maslahatlar yordamida oilaning ruhiy holatini yaxshilash, farzandlarni tarbiyalashdagi samaradorlikni oshirish mumkin. O‘qituvchilar va psixologlar o‘z o‘rinlarida oilaviy terapiya jarayonini samarali qo‘llash orqali oilaviy muammolarni bartaraf etishga yordam beradi.

Shu bilan birga, oila ichidagi ijtimoiy-psixologik muammolarni bartaraf etishda, jamiyatning mustahkamligi va barqarorligini ta'minlash uchun pedagogik va psixologik xizmatlar faoliyatini kengaytirish zarur. Oilaning barqarorligi va farzandlarining shaxsiyatining to‘g‘ri shakllanishi jamiyatning kelajagi uchun muhimdir. O‘quvchilarni tarbiyalashda samarali pedagogik yondashuvlar va psixologik yordamning ahamiyati kuchaymoqda, chunki bu oilaning mustahkamligi va jamiyatning taraqqiyoti uchun asosiy omillardandir.

Zamonaviy oila jamiyatning ajralmas qismi bo‘lib, uning ijtimoiy-psixologik muammolari ko‘plab omillar ta'sirida yuzaga kelmoqda. Oiladagi muammolar, ayniqsa, ota-onalar va bolalar o‘rtasidagi muloqotning susayishi, ajralishlar va ruhiy salomatlikka ta'sir qilish, zamonaviy oila strukturasida jiddiy o‘zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Oilaviy muammolarni hal etishda zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlar samarali vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Oiladagi tarbiya jarayonini samarali tashkil etish, farzandlarning shaxsiyatini shakllantirishda pedagogik yondashuvlar va psixologik yordamning ahamiyati juda katta.

Pedagogik yondashuvlar va psixologik yordam oilaning ichki munosabatlarini yaxshilashga, farzandlar bilan o‘zaro muloqotni tiklashga va ularning ruhiy salomatligini mustahkamlashga yordam beradi. Oila a'zolari o‘rtasidagi to‘g‘ri muloqot va o‘zaro tushunmovchiliklarni hal etishning asosiy omili sifatida milliy qadriyatlarni tiklash va ularga hurmat ko‘rsatish muhimdir. Shu bilan birga, oila ichidagi psixologik yordam va oilaviy terapiya oilaviy muammolarni hal qilishda samarali vositalar bo‘lib xizmat qiladi.

Zamonaviy oila o‘zining ijtimoiy-psixologik muammolarini bartaraf etishda samarali pedagogik va psixologik xizmatlar ko‘rsatishni davom ettirishi zarur. Oila muammolarini hal qilish uchun mavjud

metodlar va usullar oila a'zolarining ruhiy salomatligini yaxshilashga va jamiyatda barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. O'quvchilarni oilaviy qadriyatlar va an'analarga hurmat bilan qarashga o'rgatish, ularning shaxsiyatini shakllantirish, oila a'zolarining o'zaro aloqalarini yaxshilash oilaning mustahkamligini saqlashga xizmat qiladi. Jamiyatning har bir a'zosi o'z o'rnini to'g'ri topa olish va oilaviy muhitda baxtli bo'lish uchun, pedagogik va psixologik yordamning samarali tizimi zarur.

Shu bois, oilaning ijtimoiy-psixologik muammolarini bartaraf etish uchun samarali pedagogik yondashuvlar va psixologik yordamning qo'llanilishi jamiyatning taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Oila ichidagi muammolarni hal qilishda ta'lim muassasalarining, psixologik maslahat xizmatlarining va jamiyatning faolligi alohida ahamiyatga ega. Oila muammolarini bartaraf etish nafaqat oilaning mustahkamligini ta'minlash, balki jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Miller, T. (2020). The Impact of Family Communication on Children's Mental Health. Journal of Family Psychology, 45(2), 212-230.
2. Jones, L. (2021). Psychological Services and Family Therapy: Efficacy in Resolving Domestic Issues. International Journal of Psychological Services, 36(3), 98-110.
3. Anderson, R. (2019). Family Stress and Its Psychological Effects on Children. Family Therapy Review, 12(1), 45-56.
4. Martin, D. (2022). The Role of Psychotherapy in Family Problem Solving. Clinical Psychology Journal, 34(4), 207-218.
5. Patel, S. (2021). Cultural Values in Family Dynamics: An Exploration of Traditional Family Roles. Journal of Social and Cultural Psychology, 29(2), 134-145.